

บ้านนาท่อม

ปั่นจักรยานฝึกจิตอาสา

ตำบลนาท่อม เป็นตำบลเล็กๆ อยู่ในเขตชนบทชานเมือง ของอำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้นกว่า 4 พันคน

พื้นที่ของตำบลนี้ทอดยาวไปตามถนนเพชรเกษม เส้นทางพัทลุง-ตรัง ชาวบ้านส่วนใหญ่ทำการเกษตร ชีวิตของคนในชนบทดูเหมือนจะเรียบง่ายสงบ แต่ความจริงแล้วกำลังถูกรุกคืบด้วยความเป็นโลกาภิวัตน์ คนในวัยทำงานทั้งถิ่นฐานไปทำงานในเมืองใหญ่ทิ้งลูกหลานวัยเรียนให้อยู่กับปู่ย่าตายาย สังคมในหมู่บ้านเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ขาดการร่วมกันคิดร่วมกันทำมากขึ้นๆ ทุกวันสัมผัสสภาพของคนในครอบครัว และชุมชนอ่อนแอ เด็กๆ ในหมู่บ้านไม่ได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ แม้กระทั่งชื่อของผู้ใหญ่บ้านก็กลายเป็นเรื่องยาก

ด้วยเห็นถึงปัญหานี้อย่างชัดเจน ทำให้ **คุณถาวร คงศรี** หัวหน้าศูนย์พัฒนาครอบครัวตำบลนาท่อมเกิดแนวคิดที่จะสร้างครอบครัว

ให้มีความเข้มแข็ง เพื่อผลักดันให้เยาวชนเป็นผู้มีคุณลักษณะของพลเมืองไทยที่มีจิตอาสา กล้าแสดงออก มีความสุข สามารถแบ่งปันความช่วยเหลือให้แก่คนอื่นๆ ในสังคมได้

จิตอาสาของที่นี่ไม่เหมือนที่ไหน เพราะเกิดขึ้นได้ด้วยการปั่น ปั่น และปั่นจักรยานผ่านแม่น้ำลำคลอง ผ่านสวนยางที่ร่มรื่นไปยังสถานที่ที่พ่อแม่ลูก รวมถึงคนในชุมชนที่มีใจอาสาพากันไปทำกิจกรรมด้วยกัน

นาท่อม...สามพันสี่ “ชุมชนบายใจ”

แรงบันดาลใจสำคัญที่ทำให้คุณถาวร ชักชวนคณะทำงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลนาท่อม (ศพค.) ให้ทำ **โครงการครอบครัวสานฝันวันอาทิตย์** โครงการที่ชักชวนคนในตำบลนาท่อมให้มาปั่นจักรยาน

ไปทำกิจกรรมจิตอาสาด้วยกันในเช้าวันอาทิตย์ เกิดมาจากการเห็นปัญหาทางสังคมที่เด่นชัดมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งเรื่องแหล่งน้ำ และปัญหาขยะ ปัญหาคนในชุมชนขาดจิตสำนึก และคุณธรรมในการอยู่ร่วมกัน ชุมชนขาดกติกา ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมามากมาย

เมื่อคิดจะแก้ปัญหายุ่งยากระดับนี้ การจะให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งแก้ไขนั้นทำได้ยาก ประกอบกับคุณถาวรทำงานเกี่ยวกับด้านเด็กและครอบครัว จึงเล็งเห็นว่าหากเด็กๆ ซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวสนใจ ทำกิจกรรมใด ก็จะเป็นสื่อกลางที่ช่วยดึงสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวให้เข้ามาร่วมได้ไม่ยาก ด้วยเหตุนี้ ทางคณะทำงานซึ่งประกอบด้วยชาวบ้านหลากหลายอาชีพ ทั้งผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่เทศบาล เจ้าหน้าที่อสม. คุณครูโรงเรียนวัดนาท่อม และโรงเรียนวัดโคกแย้ม และหลายภาคส่วนจึงร่วมกันระดมความคิดจนเกิดเป็น**โครงการครอบครัวสานฝันวันอาทิตย์**

กระบวนการเกิดขึ้นของโครงการดีๆ ของที่นี่มีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก นอกจากทุกคนจะร่วมกันคิด และร่วมกันทำแล้ว

การสร้างบรรยากาศการประชุมที่เป็นกันเอง เป็นสิ่งที่สำคัญไม่น้อย หลายครั้งที่การประชุมอย่างไม่เป็นทางการเกิดขึ้นในร้านน้ำชาประจำหมู่บ้าน บางครั้งหมุนเวียนพลัดเปลี่ยนไปยังห้องประชุมกลางทุ่งนาของชุมชนต่างๆ ไม่น่าเชื่อว่า เมื่อบรรยากาศมีความผ่อนคลาย เรื่องดีๆ มากมายก็พุ่งพรั่งออกมาจากสมาชิกในหมู่บ้าน

แรงสนับสนุนที่สำคัญของชุมชนนาท่อม นอกจากศูนย์พัฒนาครอบครัวที่จัดกิจกรรมเพื่อยึดโยงคนในชุมชนแห่งนี้อยู่เป็นประจำแล้ว ยังมีองค์กรหน่วยงานต่างๆ ใ้ทั้งงบประมาณสนับสนุนอยู่เป็นประจำ การทำกิจกรรมต่างๆ จึงเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง ชาวบ้านที่นี้จึงคุ้นเคยและร่วมมือกับการระดมความคิดเห็นเป็นอย่างดี

ต้นปี 2558 จังหวัดพัทลุงเข้าร่วมขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรมกับศูนย์คุณธรรม กระทั่งเกิดเป็น**“เมืองลุง เมืองบายใจ”** ร่วมกันวางแผนและหาคำตอบจากโจทย์ จะทำอย่างไรให้คนสบายใจ โครงการของชุมชนนาท่อม จึงเป็นอีกหนึ่งโครงการที่ได้รับแรงสนับสนุนจากศูนย์คุณธรรม

โดยชุมชนเลือกที่จะใช้เรื่องของจิตอาสาเป็นตัวนำ เพราะมองว่าหากคนในชุมชน โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่หากมีจิตอาสาแล้ว การคิดทำเรื่องดูแลสิ่งแวดล้อม หรือช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้านอื่นๆ ก็จะสามารถได้ไม่ยากนัก

ส่วนเป้าหมายสำคัญของการทำโครงการครอบครัวสานฝันวันอาทิตย์ก็คือ การนำพาชุมชนบ้านนาท่อมให้กลายเป็น “ชุมชนบายใจ” สังคมในอุดมคติที่ทุกคนอยู่อาศัยร่วมกันอย่างมีความสุข เอื้ออาทรกัน ช่วยกันดูแลทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อมีปัญหาอะไรก็รู้จักให้อภัยกัน ไม่ใช่ความรุนแรง

แต่ก่อนที่บ้านนาท่อมจะเป็นชุมชนบายใจได้นั้น คนในชุมชนมองว่าสิ่งสำคัญที่น่าจะเกิดขึ้นคือ คนในชุมชนควรได้รู้จักมักคุ้น และร่วมกันทำสิ่งดีๆ ด้วยกัน นั่นจึงเป็นที่มาให้เกิดการปั่นจักรยาน ที่ได้ทั้งการออกกำลังกาย และการไปทำสิ่งดีๆ ร่วมกัน

ปั่น ปั่น จักรยานไปทำจิตอาสาด้วยกัน

ก่อนที่จะมีโครงการครอบครัวสานฝันวันอาทิตย์ ทางศูนย์พัฒนาครอบครัวเคหะทำโครงการครอบครัวสัมพันธ์เพื่อให้ครอบครัวได้ใช้เวลาร่วมกันอย่างมีคุณภาพ มีการสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องสถานการณ์ครอบครัวโดยให้ช่วยกันคิดว่าปัจจุบันสถานการณ์ครอบครัวในชุมชนเป็นอย่างไร เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้คนในครอบครัว

พ่อแม่ลูกหรือผู้ปกครองได้พูดคุยกันถึงการกระทำที่ดีและไม่ดีที่เกิดในครอบครัว ให้ช่วยกันหาแนวทางแก้ไข ผลที่ได้รับจากค่ายครอบครัวสัมพันธ์ คือ ครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดี ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้สึกร่วมกัน ชุมชนมีความตื่นตัวในการทำงานด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัว ซึ่งเป็นต้นทุนที่ดีต่อการทำโครงการครอบครัวสานฝันวันอาทิตย์ในเวลาต่อมา

โครงการครอบครัวสานฝันวันอาทิตย์เริ่มด้วยการชักชวนกันปั่นจักรยานเพื่อออกกำลังกาย ซึ่งทำให้ได้พบปะพูดคุยระหว่างกันของคนในชุมชน เมื่อทำเป็นโครงการครอบครัวสานฝันวันอาทิตย์ แทนที่จะปั่นจักรยานอย่างเดียวก็ชวนคนหลากหลายวัยที่สนใจมาทำกิจกรรมจิตอาสา ทำให้เด็กๆ มีโอกาสได้รู้จักพูดคุยกับผู้ใหญ่เกิดความสัมพันธ์ที่ดี

หลังจากพูดคุยทำความเข้าใจถึงเป้าหมายร่วมกันแล้ว ทางกลุ่มได้กำหนดเส้นทางจักรยานที่จะผ่านแต่ละหมู่บ้าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวทางรายการวิทยุที่รู้จักกันดีในจังหวัดพัทลุง คือ รายการหนูๆคุยข่าว เวลา 6.00 น จุดเริ่มต้นคือ ที่เชิงสะพานหน้าวัดหุยาน พร้อมกติกาว่าแกนนำในแต่ละวันจะบอกจุดหมาย และจะต้องดูแลเรื่องความปลอดภัยในการปั่นด้วย

คุณถาวรเล่าว่า กิจกรรมปั่นจักรยานในวันอาทิตย์จะไม่ค่อยซ้ำกัน แต่จุดหมายหลักคือการสร้างสำนึกจิตอาสาให้เกิดขึ้นในตัวเยาวชน ทำให้กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำในสิ่งดีๆ กิจกรรมที่ว่านี้ เช่น ปั่นเยี่ยมชมสถานที่ วัด โรงเรียน เพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ปั่นชมสถานที่แหล่งเรียนรู้ต่างๆ และที่ขาดไม่ได้คือ การปั่นจักรยานรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมของตำบลนาท่อม

“ครอบครัวจักรยานจะร่วมกันเก็บขยะริมถนนสาธารณะ เพื่อสื่อสารให้รู้ว่าคนตำบลนาท่อมมีความรับผิดชอบ มีการรณรงค์สร้างจิตสำนึกของผู้ใช้เส้นทางไม่ทิ้งขยะริมถนนสาธารณะในตำบลนาท่อม จนปัจจุบันทางเทศบาลจัดทำป้ายประกาศเป็นเขตอภัยทานขยะทุกหมู่บ้าน คณะทำงานของครอบครัวจักรยานฯ ประกอบไปด้วย กำนันช่าง ป้าเน่ง ป้าปู ป้าเยาว์ และลุงถาวร ใน 4 คนนี้แต่ละวันต้องมาอย่างน้อยหนึ่งคนถ้าใครจะหยุดต้องฝากคนอื่นไว้ ขาดพร้อมกันไม่ได้ เด็กจะไม่มีใครเชื่อมั่นในการนำทีม เพราะการนำทีมบางครั้งคณะทำงานต้องประสานเจ้าภาพในพื้นที่ก่อนล่วงหน้า”

จากการปั่นจักรยานรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม ได้สร้างความสนใจให้เด็กๆ ในชุมชนคิดทำละครหุ่นเงา เรื่อง “สี่ขะตาคลองนาท่อม” ซึ่งเป็นเรื่องราวล้อเลียนผู้ใหญ่

ที่สอนให้เด็กมีจิตสำนึกเรื่องการไม่ทิ้งขยะสามารถเรียกเสียงหัวเราะ และสร้างความประทับใจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการที่มาร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

คุณถาวรกล่าวว่า โครงการคุณธรรมที่ทำนี้ มีความยั่งยืนได้ก็ด้วยความเข้าใจและเห็นประโยชน์ คุณค่าของคนในชุมชน มีการเผยแพร่สิ่งที่ทำผ่านการถ่ายทำวิดีโอ แผ่นพับต่างๆ เป็นการ “คืนข้อมูล” กลับสู่ชุมชน ซึ่งส่งผลให้มีการสนับสนุนให้ลูกหลานทำกิจกรรมเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันอุปสรรคปัญหาที่สำคัญคือ การที่เยาวชนเริ่มเติบโตและไปเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ทำให้ขาดแกนนำเยาวชนที่จะทำงานอย่างต่อเนื่อง จึงต้องแก้ไขปัญหานี้ด้วยการสร้างเยาวชนต้นแบบอย่างต่อเนื่องตั้งแต่รุ่นเล็กๆ และต้องทำอย่างต่อเนื่องต่อไป

วันนี้ ความฝันของชุมชนนาท่อม ที่จะเป็นชุมชนบายใจ ใกล้ความจริงเข้ามาทุกที ใครที่ได้ไปเยือนที่นี่ต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าที่นี่คือชุมชนที่ร่มเย็นเป็นสุข ผู้คนมีอัธยาศัยไมตรี เด็กๆ ในชุมชนมีความคิดกล้าแสดงออก สะท้อนภาพในอนาคตของชุมชนนาท่อม ว่าจะสามารถเป็นชุมชนในฝันได้เลยทีเดียว